

Výzkum v oblasti podpory zdraví (evropská perspektiva)

Zdeněk Kučera, ČSPZ, Praha

31. března 2010

- Strengthening Engagement in Public Health Research
- Podpora zájmu nevládního sektoru o výzkum v oblasti veřejného zdraví
- Dialog NNO, vládních/státních organizací a výzkumných institucí

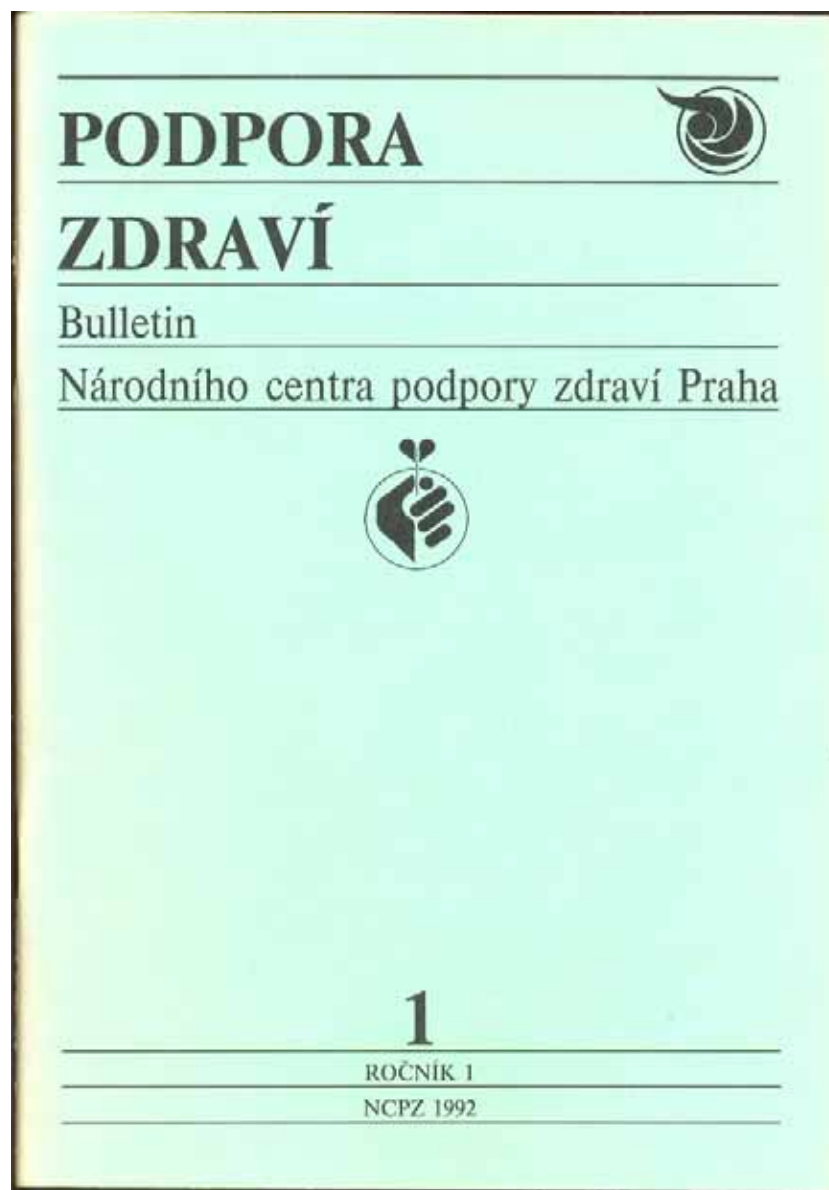
Osobní pohled na různé formy třístranné kooperace

- **Ilustrace propojení implementace programů podpory zdraví a deskriptivního a evaluačního výzkumu**
- **Různé podoby koexistence implementace a výzkumu**
 - Nákup výzkumu od specializované agentury
 - Spolupráce se specializovanou agenturou
 - Vlastní sběr dat jako součást realizace projektu
- **Paradoxní postavení na obou březích proponované kooperace**
- **NCPZ – státem subvencovaná agentura (1990-1995)**
- **IZPE – státem subvencovaná instituce, ko-financovaná z grantů (2000-2005)**
- **ČSPZ – občanské sdružení (1993/1996-)**

Projekty NCPZ podpořené výzkumem

- Výzkum názorů na zdraví a zdravotní péči
- Program „Kouření a zdraví“ - Projekt Šance/Kolumbus
- Projekt Zdravá škola
- Projekt Maják
- Projekt Linie
- Globální program prevence AIDS
- Spolupráce s Center for Science in the Public Interest
- Další projekty WHO
 - Zdravé město (K. Matzon 1992 – Brno, Rožnov, Šumperk, Jeseník, Třeboň)
 - Zdravý podnik
 - Zdravá nemocnice
 - Zdravý region
- Celkem: Participace na 6 mezinárodních studiích, 11 samostatných studií a 30 omnibusových šetření

Výzkum zdraví a zdravotní péče

- Replikace některých otázek z výzkumu v roce 1981 v rámci projektu CINDI
- Samostatná šetření v letech 1990, 1991, 1993
- Omnibusová šetření v dalších letech
- Spolupráce s agenturou STEM

Projekt Šance/Kolumbus

- Protikuřácký program
 - Poradna pro odvykání (NCPZ a Univ. of Missouri)
 - Projekt Kolumbus (vracení tabáku do Ameriky)
 - Projekt Quit & Win (WHO)
 - Smoke-Out Days (UICC)
 - Projekt Šance (pokračování „Šance pro 3 miliony“)
- Systematické sledování prevalence
 - Sledování prevalence: celkem 12 výběrových šetření 1990-1995
 - Spolupráce s agenturami STEM, Factum
 - Součástí sledování ohlasu jednotlivých kampaní
 - Specifická šetření zaměřená i na definované věkové kategorie
 - Validizace s pomocí údajů o spotřebě (marketingový výzkum - Gfk)
 - Chaos v datech uváděných ve statistikách WHO

Projekt „Zdravá škola“

- Projekt zahájen v roce 1991
 - 11 škol evropské sítě, 24 škol národní sítě a 59 škol regionální sítě
 - Networking a pravidelné semináře a výcvikové kursy – celkem cca 50 seminářů
 - Vydání manuálu
 - Vydávání periodika Ratolest
- Výzkum na zdravých školách
 - Sonda do prožívání a chování dětí
 - Výzkum osobnostních rysů a zdravotního chování učitelů
 - Sledování vlivu programu na chování a prospěch dětí
 - Realizace výzkumu vlastními silami
- Výzkum HBSC (1993-1995)
 - Česká republika přistoupila k výzkumu HBSC v roce 1992
 - Výzkum realizován v NCPZ s tazatelskou sítí INRES-SONES

Projekt „Maják“

- Aktivity zaměřené na školy a mateřské školky: školení pro 2.000 učitelů
- Výzkum k projektu „Stop drogy“
- Evaluační šetření
 - Omnibus STEM (2000 respondentů)
 - Hodnocení vizibility kampaně, zapamatování grafického námětu, sloganu, loga: zhruba 2/3 – 3/4 si pamatují
 - Zapamatování sloganu kampaně, grafického námětu
- Výzkum ESPAD (1995) – realizován ve spolupráci s agenturou INRES-SONES – evropský výzkum zaměřený na konzumaci alkoholu a drog u dětí
- Použití metodiky HBSC ke sledování konzumace alkoholu
- Replikace výzkumu školních dětí z roku 1978 v roce 1992 (IVVM)
- Studie alkohol a drogy u třináctiletých (INRES-SONES)
- Multi-City Study

Projekt „Linie“

- **Aktivita zaměřené na zdravou výživu**
 - Spolupráce s médii, audiovizuální programy
 - Poradna pro návštěvu
 - Kursy pro pedagogy
- **Tracking změn ve stravovacích návycích**
 - Intervenční studie zaměřená na snižování příjmu tuků ... (1991-1993) – grant MZ
 - Reprezentativní šetření – komparace dat 1991/1993
 - Sledování zásahu cílových skupin žen 20-50 let (cca 15%)
 - Mapování překážek racionálního stravování
 - Celkem 4 omnibusová šetření (s agenturou STEM)
- **1992 – reprezentativní šetření (ECOMA)**
 - 1000 respondentek
 - Úroveň znalostí, informovanost, zájem o zdravou výživu
- **1992 – skrining a dotazníkové šetření mezi poslanci ČNR**

Projekt sexuální výchovy a prevence AIDS

- Participace na Global Programme on AIDS
- Projekt Evropa proti AIDS
 - Sledování odezvy projektu u cílové skupiny turistů
 - Studie realizovaná vlastními silami
- Studie sexuálního chování adolescentů
 - Výzkum realizovaný s agenturou STEM
- Projekt Kandela

Projekt Kandela

- Projekt realizovaný ve spolupráci s National AIDS Trust
- Projekt založený na „tréninku trenérů“
- Sledování efektu programu
 - Sejmutí dotazníku TIOS na počátku projektu
 - Celkem 176 pedagogů
 - Stav na počátku intervence
 - Data sebrána vlastními silami v rámci intervence

Spolupráce s Center for Science in the Public Interest

- Příprava série krátkých televizních pořadů
 - Součást TV magazínu Trend
- Sledování dopadu na cílovou populaci diváků
 - Kvalitativní metodologie
 - Realizace vlastními silami

Zdravé město

- Výběr prvých měst do Národní sítě (1992) – K.Matzon (WHO)
- Vydání překladu publikace WHO „Podpora zdraví ve městě“
- Studie „Jak vzniká zdravé město“
 - 1993 Výzkum zaměřený na komparaci názorů obyvatel kandidujícího města (Loun) a obyvatel ČR
 - Typologie obyvatel („objektivistický“, „idealistický“, „realistický“)
 - Komplementární kvalitativní výzkum
 - Realizace ve spolupráci s agenturou STEM

Projekty IZPE podpořené výzkumem

- Projekt KRCA
- Projekt Investment for Health

Projekt KRCA

- Projekt zaměřený na zefektivnění záchytu CA tlustého střeva
- Výzkum obyvatel 2 okresů JČ kraje
 - Postoje k preventivním prohlídkám
 - Informovanost o screeningu
- Výzkum praktických lékařů ve stejných okresech
 - Zapojení do programu
 - Jistá míra podcenění
- Výzkumy realizovány s agenturou DEMA

Projekt „Investment for Health“

- Projekt WHO/EURO 2002-2007
- Výběr krajů dle
- Strukturovaný monitoring krajů
- Komparace a sledování dosažených změn dle společného protokolu
- Monitoring a „akční výzkum“ realizovaný vlastními silami

Projekty ČSPZ

- Projekt Fons vitae
- Projekt 37
- Projekt KAPROS
- Projekt Inco Forum
- Projekt Hojení 21
- Projekt Minuty pro život

Projekt Fons vitae/Projekt 35

- Projekt zaměřený na časný záchyt CA prsu
 - Mediální osvětové aktivity
- Výzkum postojů k nádorovým onemocněním
 - Replikace vybraných otázek z výzkumu z roku 1969 – IVVM
 - Hlavní zjištění: nárůst důvěry v kurabilitu
 - Výzkum doplněn kvalitativním šetřením mezi předními onkology

Projekt 37

- Intervenční kampaň MZ – 1993
- Podtitul „Poslední polibek“
- Road tour po 11 krajských městech (pojízdná poradna)
- Šetření ve spolupráci s agenturou DEMA
 - Názory kuřáků na odvykání
 - Názory účastníků akce
 - Reakce na akci v klubech a barech (pohlednice)

Pojízdná poradna

Poradna a anketní šetření

Pohlednice Boomerang

Projekt KAPROS

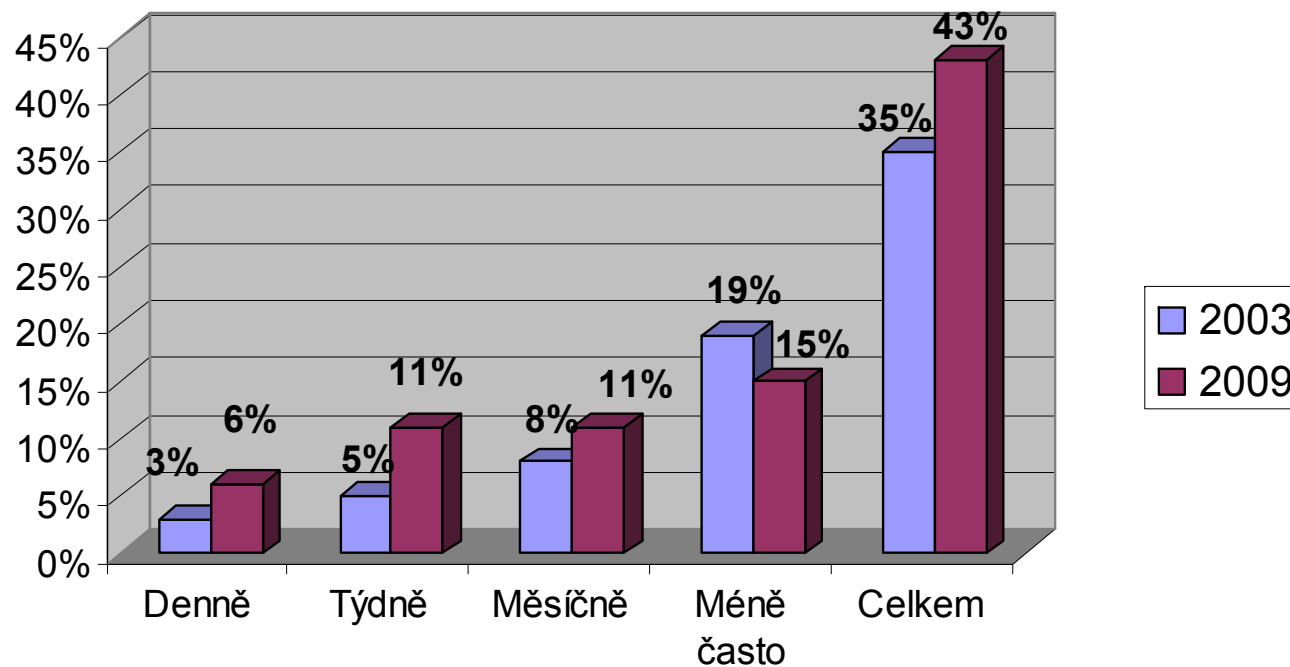
- Screeningový projekt zaměřený na záchyt CA prostaty v Olomouckém kraji
 - Screening v urologických ambulancích
- Reprezentativní výzkum vztahu k prevenci CA prostaty
 - 400 respondentů
 - Disproporce mezi obecným povědomím a absencí faktického chování
 - Spolupráce s agenturou DEMA

Projekt IncoForum

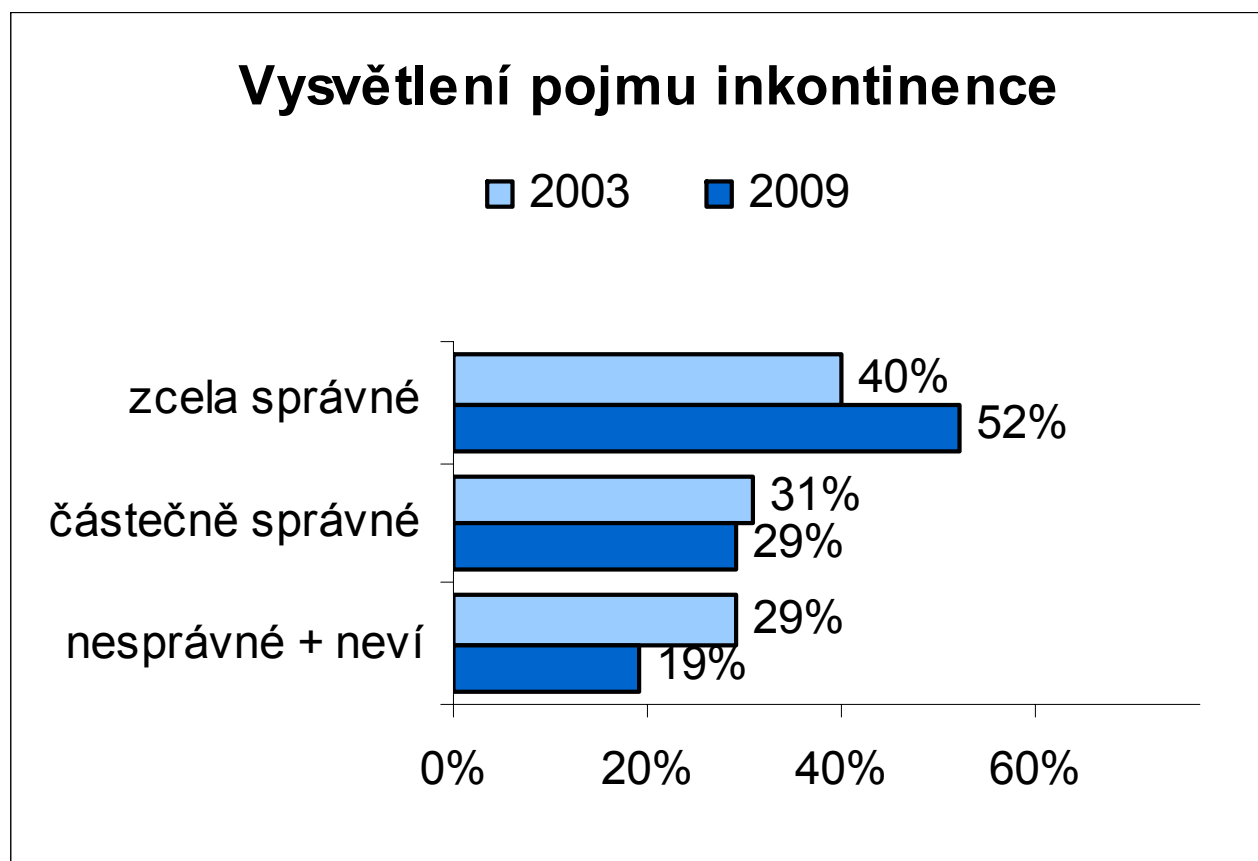
- Projekt zaměřený na pomoc inkontinentních osob
- Mediální a edukativní aktivity, lobbying
- Výzkum prevalence inkontinence a jejího řešení
 - Výzkum 2003 (STEM)
 - Výzkum 2009 (DEMA)
- Omnibusová šetření sledující nárůst znalostí onemocnění a jeho řešení
 - Tracking 2001, 2002, 2004
- Výzkum ošetrovatelské péče (2008)
 - Peer-review s pomocí protokolu
 - Názory ošetrovatelů

Zdvojnásobení prevalence v průběhu šesti let: 6% populace trpí denním únikem moči!

Výskyt inkontinence 2003/2009

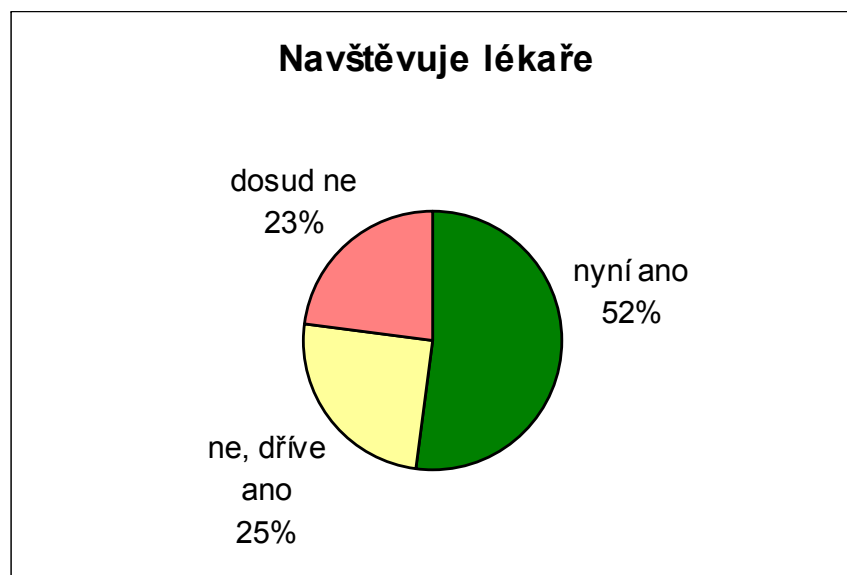

O 10 % stoupla znalost pojmu inkontinence

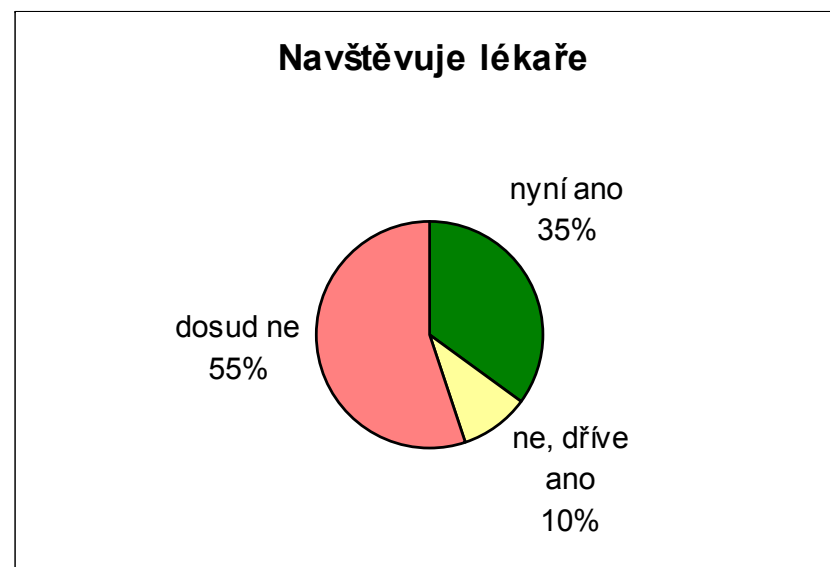

Podstatně větší spoléhání na samoléčbu

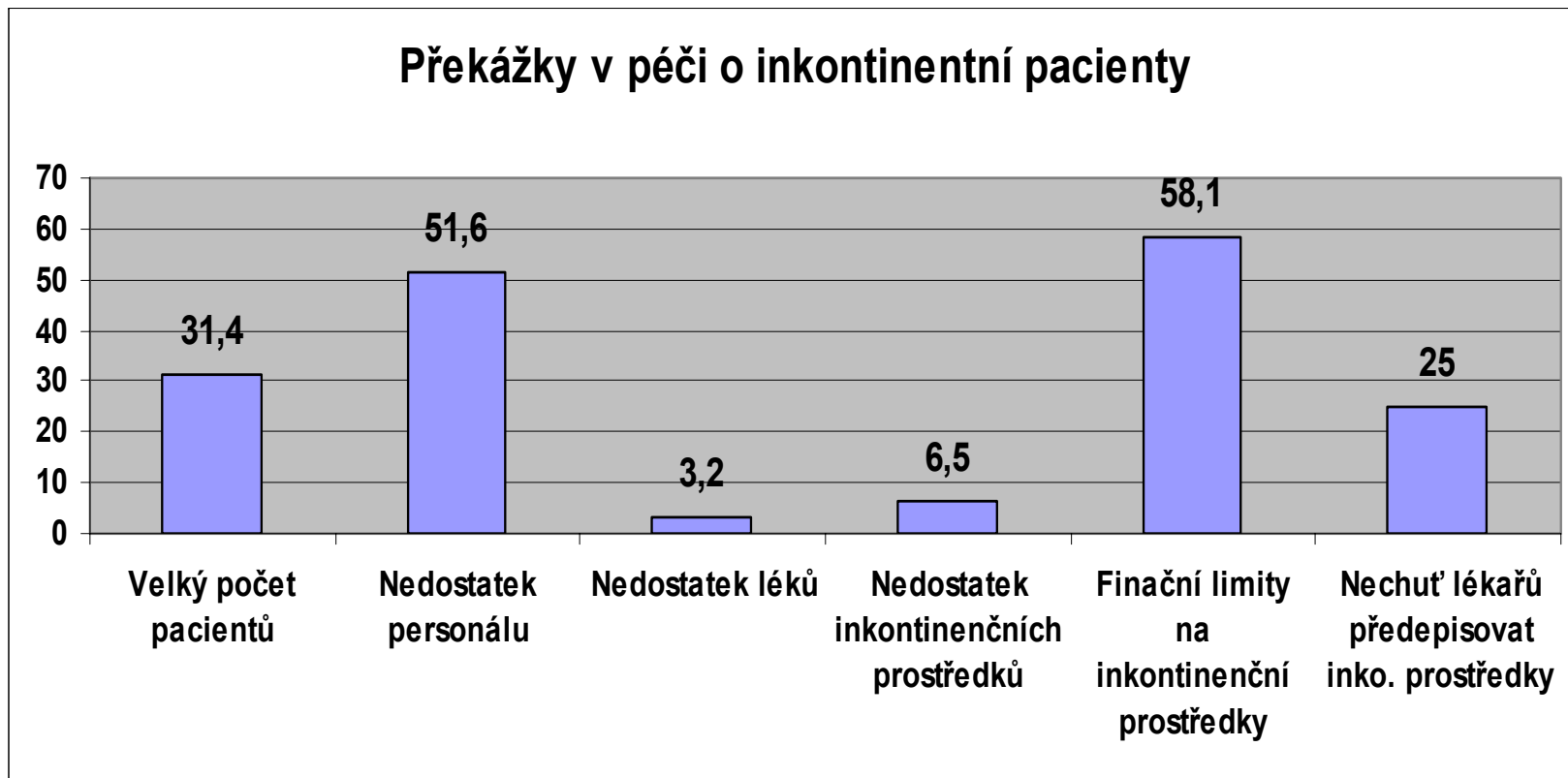
2003

2009

Úhradové limity a nedostatek personálu jsou hlavními překážkami optimální péče

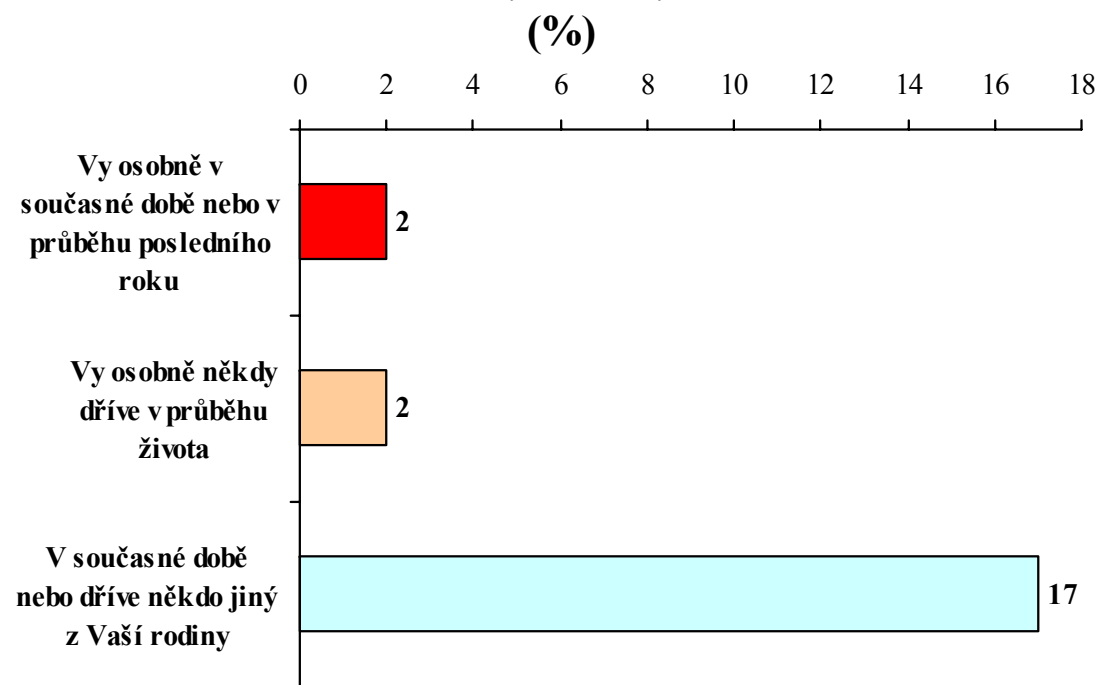

Projekt Hojení 21

- Projekt zaměřený na podporu účinné (samo)léčby rány
- Mediální, osvětové aktivity
- Výzkum prevalence bércových vředů
 - Spolupráce s agenturou STEM
- Anketní šetření mezi odborníky
 - Výzkum realizovaný vlastními silami

Osobní zkušenost

*"Trpíte, trpěl(a) jste Vy osobně nebo někdo z Vaší rodiny
bércovými vředy?"*

EWMA Journal, Fall 2006

Leg ulcer prevalence in the Czech Republic: Omnibus survey results 2006

Zdeněk Konečný, MD, PhD
 Professor, Director of Leg Ulcers Research Institute, Prague, Czech Republic

As a part of its public awareness program *Healthy 21*, the Czech Health Protection Society (CHPS) carried out a sample survey among leg ulcer patients aimed at studying leg ulcer prevalence and experience of treatment procedures in the Czech adult population. CHPS bought 12 questions in an omnibus sample survey carried out by the reputable Czech opinion poll agency, STEM. A representative sample of 1500 respondents over 18 years of age from across the Czech Republic was interviewed in April 2006.

Examined below are the interesting results of the research:

1. One third of respondents did not know the term leg ulcer. This was illustrated in their responses to the question asking for a definition of the disease. The answers were categorized according to approximation of answers to open questions.

"Have you ever heard about a disease called leg ulcer, leg ulcers? Could you please explain what the disease looks like and what is the nature of this disease?"

2. More than 2% of respondents are suffering/had suffered from leg ulcer, either currently or earlier in their lives. (This is a sum of rounded figures of the first two bars). If we add family members, we can say one fifth of the Czech adult population has had either direct or indirect experience of leg ulcers.

"Have you or someone from your family ever suffered from leg ulcers?"

3. About one fifth of patients (21%) suffered for five and more years and more than one third of all respondents (37%) were suffering for more than a year.

"How long have or had you been suffering from leg ulcers?" (%, n = 42 respondents)

4. Two thirds of respondents suffering from leg ulcer are or were treated by GPs, and one half by dermatologists.

"What is/was the specialty of the physician who has/had been treating your leg ulcer?" (%)

EWMA Journal, 2006 (1) 6-11

Background notes

5. Cholesterol (20%), gases (28%) and growth (14%) seem to be very common treatment procedures in leg ulcer therapy. The most dressing has been used in 90% of cases.

"Which methods have been used in your leg ulcer treatment?" (%, n = 42 respondents)

6. One third of respondents have/had been suffering from leg ulcers for several years.

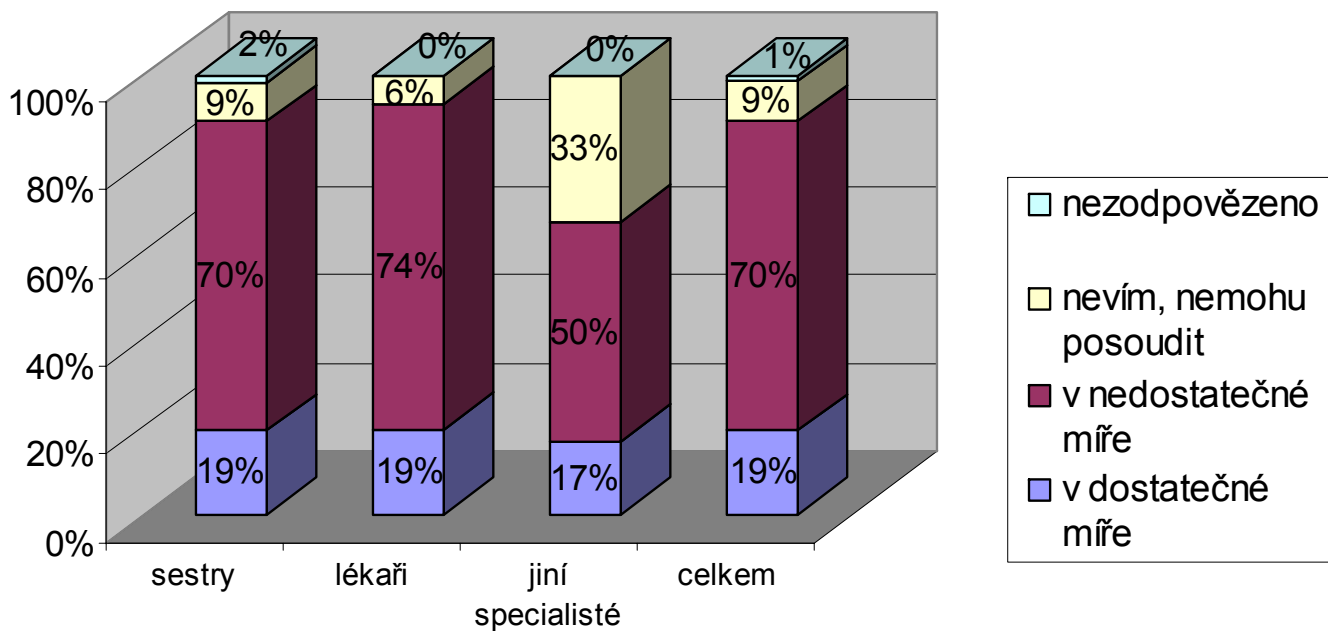
"How long did your treatment take?" (%, n = 42 respondents)

7. In the case of relatives, the situation is even worse: more than half of relatives suffering from LU were treated for five and more years.

"How long has/had your relatives positive with leg ulcer lasted?" (%, n = 240 respondents)

In summary, we learned the leg ulcer prevalence seemed to be higher compared to small sample clinical studies. However cross-validation studies are necessary to obtain reliable data. As far as treatment methods and length of treatment are concerned clinical validation is even more vital.

Podle 70% zdravotníků není vlhké hojení využíváno v dostatečné míře

Projekt Minuty pro život

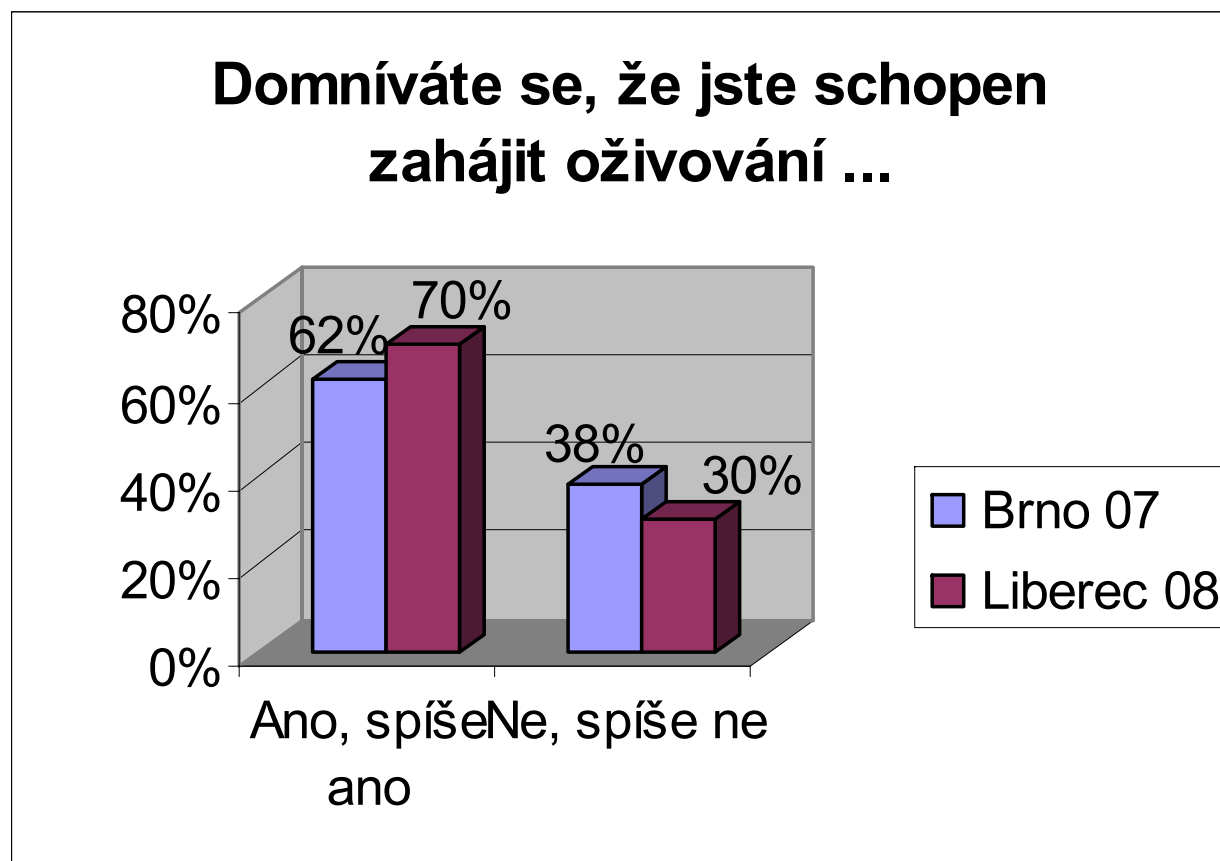
- Projekt zaměřený na podporu znalostí kardiopulmonální resuscitace
- Výzkum názorů a znalostí učitelů, ředitelů škol a školních dětí
 - Šetření realizované ve spolupráci s agenturou DEMA
 - Nízká úroveň znalostí a proškolenost
- Ankety realizované při out-door akcích
 - Vlastní šetření s pomocí proškolených hostesek

Demonstrace a nácvik KPR se školáky

- **Demonstrace a nácvik KPR a předvedení AED**
- „Zajištění školních tříd – „jízdni řád“ a vedení tříd
- **Supervize průběhu:**
 - Odborná
 - Organizační: Učitelé

Ankety v ulicích krajských měst

Projekty další

- Projekt DDR
- Projekty drogové prevence MHMP

Phare Multi-country Programme for the Fight against Drugs (Evaluation Study)

- Cíle projektu
 - Networking
 - Tvorba národní strategie a politiky
 - Budování kapacity
- 13 středo a východoevropských zemí
- 1998-9
- Evaluation group: Hodnocení s pomocí dotazníků a ratingových škál

Evaluace projektů drogové prevence MHMP

- Hodnocení projektů realizovaných z prostředků MHMP v roce 2000
 - Hodnocení 43 projektů
 - Evaluace dle ad hoc vytvořených ratingových škál
 - Needs assessment
 - Evaluace out-put
 - Evaluace out-také
 - Evaluace out-come
 - Ověření reliability škál (shoda dvou posuzovatelů)
 - Kombinace analýzy zpráv a on-site visits

Závěry

- Pohyb v trojúhelníku vládní organizace - nevládní organizace – specializované agentury
- Možnosti pro nevládní organizace:
 - Výzkum „na klíč“ od agentury
 - Důležité je správné zadání: co?, proč?, jaké využití?
 - Spolupráce s agenturou
 - Užitečné je sjednat konzultanta jako prostředníka při jednání s agenturou
 - Vlastní šetření ve spolupráci s agenturou
 - Zejména u populačních šetření zajištění profesionálního sběru dat
 - Spolupráce může být i při tvorbě dotazníku/posuzovacího nástroje

Závěry (II)

- Výzkum zcela ve vlastní režii
 - Důležité je zachování kánonu:
 1. Projekt
 2. Hypotézy
 3. Cílové skupiny
 4. Instrument pro sběr dat
 5. Sběr dat
 6. Zpracování, interpretace
 - Nejčastější chyby:
 - Absence představy o využití výzkumu
 - Nesprávně formulované zadání
 - Chybí projekt
 - Začíná se dotazníkem
 - Máme pocit, že jsme první, kdo se tímto problémem zabývá